

5522

SPRAWOZDANIE SZPITALA BONIFRATRÓW

w Krakowie

za rok 1900

oraz

krótki przegląd działalności pojedynczych szpitali

w austriacko-czeskiej Prowincyi zakonnej

z historyczną wzmianką o zeszłym stuleciu.

W KRAKOWIE,

W DRUKARNI »CZASU« POD ZARZĄDEM JÓZEFA ŁAKOCIŃSKIEGO

1901.

5522

SPRAWOZDANIE SZPITALA BONIFRATRÓW

w Krakowie

za rok 1900

oraz

krótki przegląd działalności pojedynczych szpitali

w austriacko-czeskiej Prowincyi zakonnej

z historyczną wzmianką o zeszłym stuleciu.

W KRAKOWIE,

W DRUKARNI »CZASU« POD ZARZĄDEM JÓZEFA ŁAKOCIŃSKIEGO

1901.

NAKŁADEM BRACI MIŁOSIĘDZIA.

SZPITAL JUBILEUSZOWY IM. CESARZA FRANCISZKA JÓZEFA I. BONIFRATRÓW W KRAKOWIE.

WIADOMOŚĆ HISTORYCZNA

O KONWENCIE I SZPITALU BRACI MIŁOSIERDZIA

W KRAKOWIE

odnośnie do ubiegłego stulecia.

Wskutek ciężkiej choroby **króla polskiego Zygmunta III.** powołano z polecenia **cesarskiego dworu wiedeńskiego** Brata Miłosierdzia O. Gabryela hr. Ferrare, z Wiednia na królewski dwór w Krakowie, **celem kuracyi.** Po kilku-miesięcznym pobycie w Krakowie i szczęśliwie ukończonem wyleczeniu króla powrócił O. Gabryel do Wiednia, gdzie jako wikaryusz prowincyi rozwinął jak wiadomo nadzwyczaj skuteczną działalność.

Z wdzięczności za szczęśliwe wyzdrowienie **króla Zygmunta III.** postanowił Walerjan Montelupi, kupiec i królewski poczmistrz wraz z kilku obywatelami krakowskimi założyć w samym Krakowie klasztor Braci Miłosierdzia ze szpitalem o 12 łózkach dla uleczalnych chorych. Na ten cel adoptował swoją kamienicę w ulicy św. Jana, do której przybudowano także kościółek poświęcony św. Urszuli. Między licznymi dobrodziejami i przyjaciółmi zakonu, którzy szczególnie w pierwszym czasie wiele się przyczynili do rozszerzenia zakonu w Polsce i Litwie lub też zapewnili sobie przez fundacye łóżek zaszczytną i wdzięczną pamięć, znajdujemy także nazwiska licznych dostojnych rodów szlacheckich i wysokich duchownych dygnitarzy kraju, jak: Czapski, Czartoryski, Lubomirski, Potocki, Sanguszek, Sapieha, Woździecki, Zebrzydowski; biskupi: Henryk Firlej, Abraham Wojna, Mikołaj Świrski i t. d.

Dobra opinia, jaką Bracia Miłosierdzia w Krakowa z powodu pełnej poświęcenia i pożytecznej działalności w wykonywaniu obowiązków w krótkim czasie uzyskali, rozszerzyła się szybko w całym kraju i w stosunkowo krótkim czasie powstało z krakowskiego konwentu jako macierzystego, jeszcze 16 nowych klasztorów, mianowicie: w Zebrzydowicach, Lwowie, Wilnie, Łucku, Gdańsku, Lublinie, Nowogródku, Zamościu, Rakowie, Łowiczu, Przemyśle, Varallyi, Warszawie, Mińsku, Grodnie, Wysokiem Litewskiem

Nieszczęśliwe polityczne stosunki i wypadki w kraju spowodowały zniesienie prawie wszystkich konwentów i szpitali Braci Miłosierdzia, tak, że z 17 konwentów polskolitewskiej prowincyi zakonnej, zostały do dzisiejszego dnia zaledwie tylko 3, mianowicie w Krakowie, Zebrzydowicach i w Varallyi, który to ostatni konwent wie-

lony został w r. 1856 do węgierskiej prowincyi zakonnej. Około roku 1812 do tego stopnia podupadł konwent krakowski i groził zawaleniem, że już myślano o jego zupełnem zniesieniu. Wtedy **Fryderyk August**, król saski i Wielki książę warszawski, wydał w dniu 17 lipca 1812 r. dekret, mocą którego mieli się przenieść Bracia Miłosierdzia do zniesionego już klasztoru OO. Trynitarzy na Kazimierzu. Z tem przeniesieniem jednak niewiele się poprawiło materyalne położenie Braci Miłosierdzia: Budynek konwentu Trynitarzy, na cele szpitala zupełnie nieodpowiedni, wymagał wiele i kosztownych rekonstrukcyj i przebudowań, których dla braku potrzebnych środków pieniężnych po największej części zaniechano. Refektarz przekształcony został na szpital o 12 łózkach dla chorych, jednak bez dodania jakichkolwiek pobocznych lokali; wszystkie inne ubikacye pozostały mniej więcej w starym stanie. W roku 1865 groziła konwentowi z powodu braku potrzebnych środków utrzymania i zostającej z tem w związku małej czynności zawodowej ponownie prawie zupełna ruina. Celem uratowania konwentu przed grożącym mu zniesieniem wielono go wskutek zabiegów wysokich duchownych i świeckich władz w roku 1865 do austriacko-czeskiej prowincyi zakonnej. Ówczesny prowincyał zakonu Ojciec Celestyn Opitz przyjął osierociałe i przygnębiony konwent ze szczerem współczuciem i prawdziwie braterską dobrocią do wspomnianej prowincyi zakonnej, nie lękając się żadnych trudów ani finansowych ofiar ze strony prowincyi zakonnej, ażeby podnieść konwent moralnie i materyalnie i ożywić go do nowej czynności zawodowej.

Niestety nie sprawdziła się nadzieja jego, że miarodajne wpływowe czynniki miasta i kraju nie omieszkają przyjść konwentowi wedle możności w pomoc, tym sposobem więc konwent aż do roku 1891 przedłużył więcej kłopotliwą, a w swojej czynności zawodowej tylko ograniczoną egzystencję.

Dzięki inicjatywie ówczesnych przełożonych zakonu odnowiono szpital znacznym kosztem, zaopatrzone wedle możności we wszelkie potrzebne przybory szpitalne, urządzono publiczne ambulatoryum i oddzielny chirurgiczny oddział, wysłano znaczniejszą liczbę członków zakonu z Wiednia do Krakowa — prócz tego otwarto w konwencie internat celem ułatwienia kandydatom zakonnym polskiej narodowości wstępu do zakonu — jednym słowem, powołano znów do życia gorliwą bezinteresowną czynność zawodową. Następne lata 1892 do 1894, w których panowały w Krakowie cholera i zaraza ospy, zajęte były zupełnie pomocą i ofiarnością Braci Miłosierdzia, ponieważ wszystkich zakaźnie chorych miasta, poruczone ich pielęgnowaniu. W tych latach utrapienia epidemii poznała bliżej dobra ludność miasta Braci Miłosierdzia w ich bezinteresownem poświęceniu, w wykonywaniu swych obowiązków zawodowych, a stara ustalona dobra opinia, jaką Bracia Miłosierdzia cieszą się ustawicznie we wszystkich krajach austriackiej monarchii od kilkuset lat, sprawdziła się i tutaj najzupełniej.

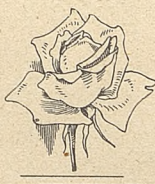
Po wygaśnięciu zarazy ospy w 1894 r. odnowiono w r. 1895 ponownie konwent i szpital gruntownie we wszystkich swych częściach, pod względem zdrowotnym uczyniono wiele potrzebnych adaptacyj i znacznie pomnożono miejsce dla łóżek szpitalnych. Do tych adaptacyj udzielił Wysoki Sejm krajowy zapomogę w kwocie 12.000 koron, resztę wszystkich koniecznych kosztów odnowienia i urządzeń zapłaciła kasa prowincjonalna zakonu w Wiedniu.

Wzrastające zaufanie i napływ ubogich chorych do zakładu spowodował konwent w r. 1897 do pomnożenia liczby łóżek dla chorych do 60, które jednak w miesiącach zimowych jeszcze nie wystarczają i często dosięgają liczby 70–80. Zarazem zmuszały konwent niekorzystne stosunki lokalne szpitala do wyszukania dobrodziejów i przyjaciół, za których pomocą mógłby być stworzonym nowy szpital, odpowiednio urządzonego do obecnych wymagań higieny. Pod tym względem nie pozostały usiłowania

konwentu bez skutku. Z powodu w r. 1898 odbytego jubileuszu 50-letniego pełnego chwały panowania Jego Cesarskiej Mości Cesarza Franciszka Józefa I. utworzył się w Krakowie pod protektoratem galicyjskich Najprzewielebniejszych Biskupów komitet, który powziął za zadanie wystawienie w obszernym ogrodzie Braci Miłosierdzia nowego szpitala dla mniej więcej 100 chorych, a ponieważ nie było żadnego funduszu na budowę, postanowiono zwrócić się do publicznego miłosierdzia w całym kraju. W dniu 17 maja 1898 roku uczynił pierwszy początek do tego wielkiego humanitarnego dzieła po poprzednim nabożeństwie w kościele klasztornym Exzellenca pan Namiestnik hr. Leon Piniński w obecności pp. członków komitetu i konwentu. Zarazem podano urzędownie do wiadomości konwentu, że Jego Cesarska Mość raczył łaskawie zezwolić, ażeby nowy szpital nosił odąd nazwę: „Szpital jubileuszowy Cesarza Franciszka Józefa I. Braci Miłosierdzia w Krakowie“.

W roku 1894 brał konwent udział w ogólnej Wystawie krajowej we Lwowie i otrzymał z tego powodu **Medal srobrny** za skuteczną działalność na polu humanitarnem. Także brał konwent udział w Wystawie przyrodniczo-lekarskiej w Krakowie w roku 1900, przyczem za nader skuteczną działalność i nie dające się ocenić prace odznaczony został **Dyplomem honorowym**.

Podczas, gdy stosunki konwentu na początku 19 stulecia były pożałowania godne i okazywały na przyszłość smutną perspektywę, poprawiły się one ku końcu stulecia w tak korzystny sposób, że z zupełnem zaufaniem możemy przewidzieć szczęśliwszą przyszłość konwentu i jego błogą, pożyteczną czynność dla miasta i kraju. Miejmy zatem ufność w Bogu, że konwent także w nowym stuleciu postępować będzie dalej mężnie i stale na już szczęśliwie zaczętej drodze, że się coraz bardziej rozwijać będzie, że wywiąże się ku ogólnemu zadowoleniu ze swego humanitarnego zadania w służbie dla chorych i cierpiących i że przypadającą w 1909 r. 300-letnią uroczystość założenia swego istnienia będzie mógł obchodzić ochoczo i uroczyście w swem zupełnem wzmocnieniu i ukończeniu ze wszystkimi swoimi dobrodziejami i życzliwymi.

Wykaz co do rozwoju chorób.

CHOROBY	Pozostało z r. 1899	W roku 1900					Pozostaje na r. 1901
		Przyjęto	Opuściło Zakład			Zmarło	
			Wyle- czonych	W sta- nie po- lepsze- nia	Niewy- leczon- ych		
I. Choroby ogólne i choroby krwi.							
Uwład starczy	3	21	—	17	—	5	2
Niedokrewność	—	1	1	—	—	—	—
Ropnica	—	2	—	—	—	2	—
Cukrówka	—	1	—	—	—	1	—
Otyłość	—	1	—	1	—	—	—
Gościec stawowy ostry	—	10	8	—	—	—	2
„ przewlekły	—	6	6	—	—	—	—
„ mięśniowy	—	5	5	—	—	—	—
Dna	—	2	1	1	—	—	—
Dur brzuszny	—	15	13	—	—	—	2
Zimnica	—	23	23	—	—	—	—
Białaczka	—	2	2	—	—	—	—
Czerwonka	—	3	3	—	—	—	—
Choroba Wellhofs	—	1	—	—	—	1	—
II. Gruźlica i zotzy.							
Gruźlica gruczołów limfatycznych	—	2	—	2	—	—	—
„ krtani	—	2	—	2	—	—	—
„ płuc	3	54	—	27	2	25	3
„ płuc i kiszek	—	2	—	—	—	2	—
„ skóry	—	1	1	—	—	—	—
III. Nowotwory.							
A) łagodne :							
Kaszak	—	6	6	—	—	—	—
Tłuszczak	—	2	2	—	—	—	—
Gruczołak	—	2	2	—	—	—	—
Polip nosa	—	2	2	—	—	—	—
B) złośliwe:							
Rak wargi	—	5	4	—	—	—	1
„ żołądka	—	2	—	—	—	2	—
„ szczęki dolnej	—	1	—	—	—	1	—
IV. Pasorzyty.							
Tasiemiec	1	2	3	—	—	—	—
V. Skaleczenia z wyjątkiem samobójstw.							
Stłuczenia	4	18	19	—	—	—	3
Rany ciężkie	—	4	4	—	—	—	—
„ postrzałowe	—	1	1	—	—	—	—
„ klute	—	3	3	—	—	—	—
„ darte	—	13	13	—	—	—	—
Podbiegnięcia krwawe	—	3	3	—	—	—	—
Złamanie kości bez powikłań	2	7	8	—	—	—	1
„ „ z powikłaniami	—	3	3	—	—	—	—
Skręcenia	—	2	1	—	—	—	1
Ciała obce	—	7	7	—	—	—	—
VI. Otrucia z wyjątkiem samobójstw.							
Ostre zatrucie alkoholem	—	21	20	—	—	—	1
Do przeniesienia	13	258	164	50	2	39	16

CHOROBY	Pozostało z r. 1899	W roku 1900					Pozostaje na r. 1901
		Przyjęto	Opuściło Zakład			Zmarło	
			Wyle- czonych	W sta- nie po- lepsze- nia	Niewy- leczo- nych		
Z przeniesienia	13	258	164	50	2	39	16
VII. Usiłowane samobójstwo.							
Przez utopienie	—	1	1	—	—	—	—
VIII. Choroby narządů nerwowego.							
Przekrwienie mózgu	—	2	2	—	—	—	—
Zapalenie opon mózgo-rdzeniowych	—	1	—	—	—	1	—
Krwotok mózgowy	—	6	6	—	—	—	—
Nowotwór mózgu	1	10	8	—	—	2	1
Stwardzenie ogniskowe mózgo-rdzeniowe	1	5	3	—	—	3	—
Nerwoból kulszowy	1	6	7	—	—	—	—
„ międzyżebrowy	—	3	2	—	—	—	1
„ n. trójdzielnego	—	3	3	—	—	—	—
„ „ potylicowego	—	1	1	—	—	—	—
Neurastenia	—	1	1	—	—	—	—
Hypochondrya	1	9	10	—	—	—	—
Padaczka	—	2	—	2	—	—	—
Zwyrodnienie rdzenia pancerzowego	—	7	—	7	—	—	—
Niedołężstwo umysłu z porażeniami	—	5	—	2	2	—	1
IX. Choroby ocz.							
Zapalenie spojówek	1	1	2	—	—	—	—
Wrzody rogówki	—	3	3	—	—	—	—
„ „ białkówki	—	2	2	—	—	—	—
Zaćma	1	—	1	—	—	—	—
Jaglica	—	1	1	—	—	—	—
X. Choroby uszów.							
Zapalenie ucha środkowego	—	1	—	—	—	—	1
XI. Choroby narządu oddechowego.							
Nieżyt krtani ostry	1	6	7	—	—	—	—
„ „ przewlekły	—	6	6	—	—	—	—
Nieżyt oskrzeli ostry	2	40	38	—	—	—	4
„ „ przewlekły	1	2	3	—	—	—	—
Nieżyt szczytów płucnych chr.	—	8	6	—	—	—	2
Zapalenie opłucnej suche	1	6	7	—	—	—	—
„ „ z wysiękiem	2	3	5	—	—	—	—
„ „ płuc	5	39	39	—	—	2	3
„ „ i opłucnej	—	6	3	—	—	3	—
Rozedma płuc	4	32	—	27	3	6	—
Krwotok płuc	—	12	12	—	—	—	—
Zgorzelina płuc	—	2	—	—	—	2	—
XII. Choroby narządu krążenia.							
Zapalenia mięśnia sercowego	—	1	—	—	—	—	1
„ osierdzia	—	3	2	—	—	—	1
Niedomykalność zastawki dwudzielnej	—	2	1	—	—	—	1
Zwyrodnienie tłuszczowe mięśnia sercowego	—	1	—	—	—	—	1
Zakrzep żyły goleniowej	—	6	2	3	—	—	1
Krwawice	—	2	—	1	—	1	—
Miażdżycę tętnic	—	6	6	—	—	—	—
Krwawienie z nosa	—	4	4	—	—	—	—
XIII. Choroby narządu trawienia.							
Nieżyt gardła ostry	—	6	6	—	—	—	—
„ „ z owrzodzeniami	1	6	7	—	—	—	—
Do przeniesienia	36	527	371	92	7	59	34

C H O R O B Y	Pozostało z r. 1899	W roku 1900					Pozostałe na r. 1901
		Przyjęto	Opuściło Zakład			Zmarło	
			Wyle- czonych	W sta- nie po- lepsze- nia	Niewy- leczon- ych		
Z przeniesienia	36	527	371	92	7	59	34
Zapalenie dziąseł	—	4	4	—	—	—	—
Wrzód żołądka	—	5	1	1	—	2	1
Nieżyt żołądka ostry	2	20	19	1	—	—	2
„ „ przewlekły	—	5	5	—	—	—	—
„ „ żołądkowo-kiszkowy	1	20	20	—	—	—	1
Zapalenie otrzewnej	1	1	2	—	—	—	—
„ „ wyrostka robaczków	1	1	2	—	—	—	—
Przetoka odbytnicy	1	6	7	—	—	—	—
Przepuklina wolna pachwin.	1	21	12	6	1	1	2
XIV. Choroby narządu moczowego.							
Zapalenie nerek ostre	1	7	8	—	—	—	—
„ „ przewlekłe	1	7	3	—	2	1	2
Zwężenie cewki moczowej	1	—	1	—	—	—	—
XV. Choroby narządu płciowego.							
Stulejka	—	4	4	—	—	—	—
Przerost gruczołu krokowego	—	5	—	—	5	—	—
Nowotwór pęcherza	—	1	—	—	—	1	—
Wodniak sznura nasienneo	—	5	4	—	—	—	1
XVI. Choroby weneryczne.							
Kłykciny kończyste	—	3	3	—	—	—	—
Rzeżączka bez powikłań	4	18	20	—	—	—	2
„ „ z powikłaniami	3	25	23	—	—	—	5
Wrzody miękkie bez powikłań	—	8	7	—	—	—	1
„ „ z powikłaniami	—	7	7	—	—	—	—
Wrzody twarde bez powikłań	—	5	5	—	—	—	—
„ „ z powikłaniami	—	6	6	—	—	—	—
Kila drugorzędna	1	13	13	—	—	—	1
XVII. Choroby skóry i tkanki podskórnej z wyjątkiem form kiłowych.							
Ospa prawdziwa	2	50	45	—	—	7	—
„ wietrzna	—	1	1	—	—	—	—
Płonica	—	1	1	—	—	—	—
Róża	—	10	10	—	—	—	—
Waglik	—	7	7	—	—	—	—
Lupus	—	8	8	—	—	—	—
Pacherzyca	—	1	—	—	—	—	1
Wyprysk	—	19	17	—	—	—	2
Otarcia przyskórka	—	3	3	—	—	—	—
Wrzody żyłakowe	2	17	17	—	—	—	2
Świerzb	—	12	11	—	—	—	1
Zapalenie skóry	1	1	2	—	—	—	—
„ „ tkanki podskórnej	3	22	23	—	—	—	2
Ropnie	1	22	22	—	—	—	1
Łuszczyca	—	4	2	—	—	—	2
Zapalenie pochewek paznokcia	—	2	2	—	—	—	—
Favus	—	1	1	—	—	—	—
Angina Ludowiga	—	1	1	—	—	—	—
XVIII. Choroby kości z wyjątkiem skałczeń.							
Zapalenie okostnej	—	5	5	—	—	—	—
„ „ szpiku kostnego	1	3	3	—	—	—	1
Martwica kości	2	10	8	—	—	—	4
Gruźlica kości	—	4	2	—	—	—	2
Do przeniesienia	66	928	738	100	15	71	70

CHOROBY	Pozostało z r. 1899	W roku 1900					Pozostaje na r. 1901
		Przyjęto	Opieczyło Zakład			Zmarło	
			Wyle- czonych	W sta- nie po- lepsze- nia	Niewy- leczon- ych		
Z przeniesienia	66	928	738	100	15	71	70
XIX. Choroby stawów z wyjątkiem skaleczeń.							
Gruźlica stawów	—	3	1	—	—	—	2
XX. Choroby mięśni ścięgien i torebek maziowych z wyjątkiem skaleczeń.							
Zapalenie torebki przyręczkowej	—	3	3	—	—	—	—
XXI. Bez rozpoznania.							
Obserwacya	—	7	7	—	—	—	—
Symulacya	—	5	5	—	—	—	—
W stanie konania	—	4	—	—	—	4	—
Razem	66	950	754	100	15	75	72
		1016			1016		

WYKAZ

operacyj dokonanych na chorych stałych i przychodnich.

Nazwa operacyi	Ogólna liczba
Odcięcie palca 5, ramienia 2, uda 1, podudzia 1	9
Kastracya	1
Opatrunek Unny przy wrzodach podudzia	6
„ gipsowy	15
Ułożenie złamanych kości:	
a) złamania pojedyncze:	
Załamanie czaszki 1, złamanie dolnej szczęki 1, złamanie kości ramieniowej 2, złamanie żebra 1,	
złamanie kości łokciowej 1, złamanie kości sprychowej 1, złamanie kości podudzia 4,	
złamanie falangi palców 3	14
b) złamania powikłane:	
Złamanie kości podudzia	3
Wyluszczenie palców u nóg	2
Wyłuszczenie ognisk gruczliczych w kościach i częściach miękkich 18, w przetokach że-	
bowych 2	20
Otwarcie ropni 41, karbunkułu 5, furunkułu 12, ropnie pochewki paznokcia 20, zapalenie tkanki	
podskórnej 36	114
Wydobycie ciał obcych	14
Usunięcie zęba z powodu zapalenia okostnej w narkozie	16
Wyluszczenia nowotworów:	
a) dobrotliwych:	
Kaszak 4, torbiak przyrzepkowy 3, gruczolak 18, brodawczak 2, polip nosa 2, polip ucha 1 . .	30
b) złośliwych:	
Rak wargi 4, rak powieki 5	6
Wstrzyknięcie zawiesiny jodoformowej do ropni gruczliczych	8
Zeszycie ran ciętych	25
Operacya krwawnic	5
Przetoki odbytnicy	6
Paznokcia wrosniętego	4
Stulejki	7
Radykalna operacya przepukliny pachwinowej wolnej	13
„ „ wodniaka sznurka nasiennego	7
Resekcyja stawu skokowego sposobem Mikulicza	2
„ wyrostka robaczkowego z powodu zapaleń	1
„ żeber z powodu wpciny ropnej oplucnej	4
Odprowadzenie zwichnięć	3
Sekwestrotomia	4
Tamponada z powodu krwotoku nosa i po wyrwaniu zębów	8
Operacya plastyczna	2
Razem	349

Dr Aleksander Bossowski,
Docent Uniw. Jagiell. i Operator.

Dr Jan Buszek,
Fizyk miejski,
kawaler orderu Franciszka Józefa

Dr Antoni Filimowski,
Ordynaryusz.

Dr Adam Langie,
Okulista.

Co do narodowości:

Nazwa krajów	Liczba	Nazwa krajów	Liczba
Pozostało z r. 1899	66	Z przeniesienia	974
Austria	3	Prusy	9
Brunszwig	1	Rosya	20
Czechy	8	Szlask austriacki	6
Galicja	870	Węgry	5
Królestwo Polskie	18	Włochy	2
Morawa	8		
Do przeniesienia	974	Razem	1016

Co do stanu i zatrudnienia:

	Liczba		Liczba		Liczba
Z roku 1899 pozostało	66	Z przeniesienia	250	Z przeniesienia	558
Agentów	8	Krawców	34	Ślusarzy	28
Akademików	2	Kucharzy	6	Służących	65
Aptekarzy	2	Kupeców	3	Służących z Magistr.	6
Architektów	1	Lakierników	6	Strażaków akeyzowych	48
Bednarzy	3	Leśniczych	5	Strażaków pożarnych	5
Blacharzy	6	Malarzy pokojowych	8	Stolarzy	19
Bronzowników	4	Masarzy	9	Studentów	21
Brukarzy	7	Maszynistów	12	Stróżów domowych	8
Budowniczych	2	Mechaników	4	„ hotelowych	5
Ceglarzy	4	Młynarzy	3	Subjektów handlowych	12
Cieśli	5	Monterów	15	Szawców	32
Dorózkarzy	12	Murarzy	29	Tapicerów	5
Druciarzy	7	Muzyków	5	Tkaczy	2
Drukarzy	4	Nauczycieli	11	Tokarzy	4
Duchownych świeckich	12	Nauczycieli prywatnych	4	Urzędników c. k.	3
„ zakonnych	20	Obraźników	5	„ prywatnych	2
Dzieci płci męskiej	10	Odlewaczy żelaza	8	Wieżniaków	14
„ „ żeńskiej	8	Ogrodników	6	Właścicieli dóbr	2
Fryzyerów	11	Pasterzy	2	„ realności	2
Garbarzy	4	Piekarzy	11	Wóźniców	3
Kamieniarzy	10	Pisarzy	23	Wyrobników	103
Kapeluszników	9	Piwowarów	2	Wyrobnie	1
Kelnerów	18	Politechników	1	Zegarmistrzów	3
Kamieniarzy	3	Posługaczy publicznych	29	Złotników	4
Kościelnych	1	Prywatystów	8	Żebraków	58
Koszykarzów	2	Robotników fabryczn.	42	Żony wyrobników	2
Kotlarzy	3	Rymarzy	4	Bez zatrudnienia	1
Kowali	6	Rzeźników	13		
Do przeniesienia	250	Do przeniesienia	558	Razem	1016

SPRAWOZDANIE STATYSTYCZNE.

Szpital posiada od 1. listopada 1897 r. 60 łóżek dla chorych.

Z przyjętych w r. 1900 mężczyzn 924 i kobiet 26, było wyznania rzym. kat. 881, grecko kat. 8, ewangelików 8 i 53 religii mojżeszowej.

Z liczby 1016 osób leczonych w ciągu roku 1900 opuściło Szpital 754 wyleczonych, 100 w stanie polepszenia, a 15 niewyleczonych.

Zmarło zaś 75, a pozostało na rok 1901 w leczeniu 72.

Ogólna liczba dni leczenia wszystkich chorych wynosiła 20.650, z czego 15.217 było bezpłatnych; przeciętna zaś ilość dni leczenia jednego chorego wynosi 20.32 dni.

Ogólny procent śmiertelności wynosił 7.3%; odjawszy zaś 28 zmarłych na gruźlicę, 4 przywiezionych w stanie konania, 9 zmarłych na uwiąd starczy, wypada procent śmiertelności na pozostałych leczonych 3.5%.

Z 1016 chorych było 80-ciu z chorobami gruźliczymi.

W oddziale chirurgicznym dokonał operator Szpitala Dr Aleksander Bossowski, Docent Uniwersytetu Jagiellońskiego, 341 różnych operacyj.

Z apteki szpitalnej wydano 10.444 rozmaitych środków leczniczych, co według zwykłej taksy (*Norma pauperum*) wynosi 4.655 koron 6 halerzy; — na opatrunki wydano 1600 koron.

W ambulatoryum Szpitala udzielono 18.586 osobom bezpłatnej porady i pomocy lekarskiej. Z tych było 8.673 osób z Krakowa, 4.156 z Podgórze, 4.107 z okolicy Krakowa i 1.650 żołnierzy.

W 15 klasztorach austriacko-czeskiej prowincyi zakonnej „Braci Miłosierdzia“ (Bonifratrów) przyjęto w r. 1900 ogółem 20.526 chorych, w 459.384 dniach leczenia, między tymi Konwent Zebrzydowski przy Kalwaryi wykazuje 556 chorych, w 9.404 dniach leczenia.

Ogólne uwagi i podziękowanie.

powyższego sprawozdania wynika, że działalność Szpitala Braci miłosierdzia była w ubiegłym roku znacznie większą, niż w r. 1899. Dowodzi to, że konwent nasz, jeden z najstarszych, ale zarazem i najuboższych zakładów humanitarnych Krakowa, cieszy się stale powszechnem zaufaniem i uznaniem, i to nie tylko ze strony mieszkańców naszego miasta, lecz i dalszych nawet okolic. To też codziennie zgłaszają się do naszego Szpitala nowe zastępy ubogich chorych, a nie rzadko i tacy, którzy kiedyś szczęśliwszych chwil zaznawszy, dziś biedni i od wszystkich opuszczeni, podwójnie cierpiący, bo fizycznie i moralnie, właśnie u nas pociechy i przytulku szukają. Pomimo tego jednak, jakże niewiele osób troszczy się o to, z kąd czerpać mamy niezbędne środki na wyżywienie dzienne prawie 100 osób, na bieliznę i pościel dla chorych, na lekarstwa, opatrunki i narzędzia, na utrzymanie wreszcie starego budynku szpitalnego i klasztoru — podczas gdy stale dochody nie przekraczają nawet sumy 12.000 koron.

Codziennie czytamy w gazetach o płynących stale, nieraz szczerą ręką sypanych datkach na cele humanitarne i patriotyczne, z którymi nie leni się nigdy zawsze szczerze do ofiar, choć niezamożne, społeczeństwo polskie. Ale też, niestety, wśród wielu potrzeb społeczeństwo to, zdaje się, zapomniało całkiem o tych biednych Bonifratrach, którzy z zaparciem się siebie, bez wytchnienia, swoje ciężkie, nieraz bardzo przykre i z niebezpieczeństwem życia połączone obowiązki, względem najuboższych swych bliźnich bez szemrania spełniają.

Gorzej jeszcze rzecz się ma z budową nowego Szpitala, tak niezbędnego po prostu, jako szpital pomocniczy, dla Krakowa, liczącego dziś przeszło 80.000 mieszkańców. Szpital ten, który wystawić postanowiono ze składek publicznych całego kraju na pamiątkę jubileuszu 50-letnich rządów Najjaśniejszego Pana **Cesarza Franciszka Józefa I.** stoi już wprawdzie od dwóch lat pod dachem, ale wykończonym i do użytku chorych oddanym być nie może z powodu całkowitego wyczerpania zebranych dotychczas, a niedostatecznych funduszy. Po za hojnymi datkami, ofiarowaniami na ten cel przez Świątynną Radę m. Krakowa (50.000 koron), Wysoki Sejm krajowy (6.000 koron), Krakowską kasę oszczędności powiatową i Powiat Krakowski (15.000 koron), JW. Dra hr. Andrzeja Potockiego (6.000 koron), p. Karola Srokosza (5.000 koron), księdza prałata Teofila Midowicza (2.000 koron), p. Jana Götz-Okocimskiego (2.000 koron), p. Marszałka Zdzisława Włodka (1.000 koron), hrabinę J. B. z Krakowa (1.000 koron) i Bank Galicyjski dla handlu i przemysłu (1.000 koron), zdołano zebrać w całym kraju drobnymi datkami zaledwie 20.000 koron.

Suma zaś potrzebna do całkowitego wykończenia Szpitala wynosi jeszcze dziś około 85.000 koron. Kwotę tę dałoby się bardzo łatwo i w krótkim czasie zebrać, gdyby tylko wszystkie warstwy ludności miasta Krakowa i Galicyi zechciały przyczynić się, w miarę możliwości, do tego pięknego, wzniosłego i szlachetnego dzieła, z którego mają corocznie korzystać tysiące nieszczęśliwych nędzarzy, nie tylko z miasta naszego, lecz z całego kraju.

Tylko przy dalszej ogólnej ofiarności ze strony całego społeczeństwa, byłoby możliwem jeszcze w tym roku otworzyć nowy Szpital, jako pierwszy w naszym kraju i najwznioślejszy pomnik nowego stulecia — pomnik ofiarności publicznej i prawdziwej miłości bliźniego.

Przedkładając powyższe sprawozdanie naszej działalności za rok 1900 pod sąd opinii publicznej, poczuwamy się równocześnie do miłego obowiązku złożenia najserdeczniejszego podziękowania wszystkim naszym Szanownym Przyjaciołom i Opiekunom, którzy raczyli nas w ubiegłym roku radą swą i czynem wspomagać. W szczególności składamy dzięki Wysokiemu Sejmowi krajowemu, Przewielebnemu Duchowieństwu i Szanownemu Obywatelstwu, które ze staropolską gościnnością przyjmowało i obdarzało naszych kwestujących braci. Wysokim c. k. i ziemskim władzom za poparcie i ułatwienia. Świetnej Radzie miasta Krakowa, Świetnym Dyrekcjom obu Kas oszczędności i Towarzystwu wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie.

Jaśnie Wielm. Panu Hrabie mu Dr Andrzejowi Potockiemu, który kilkakrotnie nasz Szpital odwiedzając, obecnego przeora radą swą światłą i pomocą wspierać raczył. Wielmożnym Panom, właścicielom i kierownikom zakładów kąpielowych w Galicyi. Szanownym Redakcyom dzienników Krakowskich. Wreszcie Wielm. Panom Lekarzom szpitala: Dr Antoniemu Filimowskiemu, Dr Aleksandrowi Bossowskiemu, Docentowi Uniwersytetu Jagiellońskiego i okuliście Dr Adamowi Langiemu za ich bezinteresowną, prawdziwie chrześcijańską i humanitarną działalność, za ich pełną poświęcenia pracę w naszym Szpitalu i ambulatoryum.

Tym wszystkim z przepłnionego wdzięcznością serca, wypowiadamy raz jeszcze na tem miejscu staropolskie „**Bóg zapłać**“ prosząc zarazem, aby i nadal raczyli nie odmawiać nam Swej życzliwości, rady i pomocy.

Do ogółu zaś Społeczeństwa polskiego zwracamy się z uniżoną prośbą o poparcie materyalne, aby usiłowania nasze, zmierzające do wykończenia dla dobra cierpiących nowego Szpitala jak najprędzej pomyślny uwieńczyć mógł skutek.

Kraków, dnia 1 stycznia 1901 r.

Fr. Latus Bernatek

Przeor Konwentu Bonifratrów,
ozdobiony złotym krzyżem zasługi z koroną.

Wykaz liczbowy chorych

we wszystkich niżej poszczególnionych 15 Szpitalach Braci Miłosierdzia austriacko-czeskiej prowincyi zakonnej w roku 1900 przyjętych, leczonych i pielęgowanych.

Miejscowości szpitali Braci Miłosierdzia	Ilość łóżek *)	Z roku 1899 pozostało		W roku 1900 przybyło		Między tymi było								Wyszło		Zmarło		Pozostaje w leczeniu na r. 1901.		Liczba dni leczenia
		Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	Katolików	Greków	Ewangelik.	Starokatol.	Starozakon.	Mahomet.	Pogan	Bezwyznan.	Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	
Wiedeń założony w r. 1614	280	269	—	5418	—	4919	19	174	—	303	3	—	—	5128	—	291	—	268	—	101066
Walczyce w Dolnej Austrii zał. r. 1605	60	68	—	1214	—	1188	3	17	—	6	—	—	—	1170	—	55	—	57	—	19447
Kraków zał. w r. 1609 przyłącz. do Austr.-Czesk. prow. 1865 .	60	65	1	924	26	881	8	8	—	53	—	—	—	844	25	73	2	72	—	20650
Zebrzydowice w Galicyi zał. 1611, przył. do Austr.-Czeskiej prowincyi w r. 1797	28	15	13	286	242	523	—	3	—	2	—	—	—	280	236	6	7	15	12	9404
Praga zał. w r. 1620	165	177	—	3602	—	3492	5	51	3	50	—	—	1	3393	—	199	—	187	—	66712
Gorycyja w Nadbrzeziu, publiczny szpit. zał. w r. 1656	200	193	3	1049	1	1043	—	3	—	4	—	—	—	906	2	134	1	202	1	81028
Nowe Miasto nad Mett. w Czechach zał. w r. 1692	28	21	—	337	—	333	—	4	—	—	—	—	—	299	—	30	—	29	—	7537
Cieszyn na Szląsku austr. zał. w r. 1700	60	63	—	1026	—	889	1	124	—	12	—	—	—	925	—	100	—	64	—	19886
Prościejów na Morawie zał. w r. 1739 .	60	49	—	911	—	904	—	5	—	2	—	—	—	849	—	60	—	51	—	15842
Kukus w Czechach zał. w r. 1743	18	17	—	146	—	146	—	—	—	—	—	—	—	134	—	17	—	12	—	4913
Berno zał. w r. 1748	62	62	—	1244	—	1213	1	21	—	9	—	—	—	1189	—	60	—	57	—	18601
Berno zał. w r. 1898	145	122	—	23	—	23	—	—	—	—	—	—	—	11	—	14	—	120	—	43499
Letowice na Morawie zał. w r. 1750 . .	16	19	—	332	—	318	—	11	—	3	—	—	—	326	—	7	—	18	—	5222
Wiedeń dom rekonwalescentów zał. w r. 1753	65	49	—	627	—	590	4	21	—	12	—	—	—	613	—	6	—	57	—	13314
Linz zał. w r. 1783 .	80	80	—	1629	—	1594	2	20	—	12	—	—	1	1536	—	90	—	83	—	28207
Wyzowice na Morawie zał. w r. 1781 . .	14	12	—	187	4	166	—	23	—	2	—	—	—	169	1	12	3	18	—	4016
Razem . .	1341	1281	17	18955	273	18222	43	485	3	470	3	—	2	17772	264	1154	13	1310	13	459384
		1298		19228		19228								18036		1167		1323		
				20526												20526				

Wiarygodność powyżej podanych dat statystycznych potwierdza

Radca Cesarski

Fr. Jan Boży Sobel

Wiedeń, 1 Stycznia 1901.

Prowincyał i wizytator,
Kawaler orderu Franc. Józefa, Właściciel złotego krzyża zasługi,
odznaki wojennej i jubileuszowej,
Właściciel orderu pruskiego z koroną, Notaryusz biskupi etc.

*) W czasie zwiększenia się liczby chorych, dostawia się także odpowiednią ilość łóżek.

